Persoonlijke beschermingsmiddelen

Inhoudsopgave

↗ Maatregelen
↗ Toelichting op de maatregelen
↗ Checklist
↗ Meer informatie

Goedgekeurd door Sociale Partners

Geactualiseerd en gepubliceerd als informatief: maart 2026

Persoonlijke beschermingsmiddelen voorkomen gezondheidsschade. Ze mogen pas gebruikt worden als de risico's niet op een andere manier kunnen worden weggenomen. Als dat mogelijk is, moet je dus de bron van het lawaai aanpakken voordat je gehoorbescherming verstrekt. Een persoonlijk beschermingsmiddel is bestemd voor het gebruik door één persoon. Goede bescherming is afhankelijk van het op de juiste manier gebruiken van de persoonlijke beschermingsmiddelen.

Maatregelen

- Ga na bij welke werkzaamheden persoonlijke beschermingsmiddelen noodzakelijk zijn en ga na of het risico niet op een andere manier weggenomen kan worden.
- Ga na welke persoonlijke beschermingsmiddelen het meest geschikt zijn voor het werk en goede bescherming te geven. Bied ze aan.
- Maak duidelijke afspraken over het dragen, reinigen, opslaan en (tijdig) vervangen van de persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Geef de werknemers voorlichting over de persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Houd toezicht op het (juiste) gebruik, reiniging, opslag en vervanging van persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Neem (vooraf vastgestelde en besproken) maatregelen (sanctiebeleid) als medewerkers hun persoonlijke beschermingsmiddelen niet (goed) gebruiken.

Toelichting op de maatregelen

1. Bepalen bij welke risico's PBM's nodig zijn

- Voer een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RIE) uit en breng alle risico's op de werkvloer in kaart (zoals gevaarlijke stoffen, geluid en valgevaar).
- Bepaal bij welke werkzaamheden PBM's noodzakelijk zijn. Gebruik de informatie in de gebruikershandleiding van het PBM als uitgangspunt.
- De keuze voor het gebruik van PBM moet altijd genomen worden naast een beoordeling van andere maatregelen. Begin bij het wegnemen van de bron . Als dat niet kan: neem collectieve maatregelen. Als dat niet kan: neem individuele maatregelen. En als dat het risico niet voldoende wegneemt: verstrek dan PBM's.Soms is het nodig om meerdere maatregelen te nemen om het risico goed te beheersen (bijvoorbeeld door bij het lassen zowel bronafzuiging (een collectieve maatregel) als

adembescherming (een PBM) toe te passen). In een verdiepende RIE onderbouw je de keuze voor het gebruik van een PBM.

2. Kiezen voor de meest geschikte PBM's

- Bespreek met medewerkers welke wensen er zijn in de specifieke werksituatie.
- De werkgever stelt PBM's gratis ter beschikking. Dat geldt ook voor tijdelijke of parttime krachten, zoals zaterdagwerkers, uitzendkrachten of stagiairs. Maak bij inhuur van krachten van een ander bedrijf (bijvoorbeeld uitzendbureau, maar ook ZZP'er of bezoekers van het bedrijf) afspraken over wie de PBM's verstrekt.
- Als PBM's afhankelijk zijn van persoonlijke eigenschappen van de drager, kan het goed zijn om medewerkers een budget toe te kennen waarmee ze zelf PBM's kunnen kopen. Het bedrijf moet de eisen aan de PBM's in dit geval goed meegeven aan de medewerker. Deze werkwijze wordt bijvoorbeeld vaak met veiligheidsschoenen gehanteerd.
- Laat medewerkers tekenen voor ontvangst van hun PBM's. Neem daarbij ook op dat zij verklaren de PBM's te gebruiken en dat ze weten hoe ze dat moeten doen.
- Zorg voor een overzicht van de beschikbare PBM's per medewerker en algemeen beschikbaar; dat is handig bij controle, onderhoud en vervanging.
- PBM's moeten voldoen aan de eisen zoals beschreven in de betreffende NEN-normen (*Zie bijlage 2*, zie onderstaande links).
- Voor een groot aantal werkzaamheden hebben we een **overzicht** van verplichte/aanbevolen PBM's gemaakt:
  - Adembescherming
  - Gehoorbescherming
  - Gelaatsbescherming
  - Hand- en armbescherming
  - Hoofdbescherming
  - Oogbescherming
  - Reddingsvest
  - Signaalkleding
  - Valbeveiliging
  - Veiligheidsschoeisel
  - Waadpak
  - Werkkleding
  - Zaagkleding

3. Afspraken over dragen, reinigen, onderhouden en vervangen van PBM's

- Leg afspraken rondom het verstrekken, gebruik, onderhoud, keuring en vervanging van PBM's vast, bijvoorbeeld in het bedrijfsreglement of -handboek. In de bovenstaande links naar de informatie over PBM's zijn handvatten opgenomen over dragen, reinigen, onderhouden en gebruiken van die PBM's.
- Zorg dat medewerkers weten bij wie ze mankementen aan PBM's moeten melden en waar ze nieuwe PBM's kunnen aanvragen.
- Zorg voor tijdige, preventieve vervanging van PBM's, dus voordat ze kapot gaan en geen bescherming meer bieden.
- Vervang PBM's direct na een incident, ook al is de schade niet meteen zichtbaar; bijvoorbeeld na het vallen van de helm of beschadiging van een zaagbroek.

4. Voorlichting geven over PBM's

- Geef medewerkers voorlichting en instructie over het gebruik van PBM's. Schenk in ieder geval aandacht aan de volgende punten:
  - De afspraken binnen het bedrijf rondom het gebruik van PBM's.
  - Wanneer welke PBM's verplicht zijn.
  - Hoe je PBM's correct draagt en afstelt.

- De risico's waartegen de PBM's moeten beschermen.
- Het onderhoud van PBM's:
  - Dagelijkse controle vóór gebruik.
  - Schoonmaak volgens de instructies van de fabrikant.
  - Opslag na gebruik.
  - Periodiek onderhoud.
  - Keuring.

    Bovenstaande punten gelden niet voor wegwerp PBM's.
- Vervanging van een PBM:
  - Standaard na X keer gebruik of na een bepaalde tijd (volgens voorschrift van de fabrikant).
  - Bij mankementen.
  - Mogelijk na incidenten.
  - Als er klachten ontstaan bij het gebruik van PBM's.

- Het is belangrijk om de instructie te geven:
  - Bij het uitdelen van de PBM's aan een werknemer.
  - Periodiek in een toolboxmeeting.
  - Bij aanschaf van nieuwe (varianten) PBM's.
- Zorg voor instructie aan de medewerkers in een voor hen begrijpelijke taal.

5. Toezicht houden

- Zie toe op het (juiste) gebruik van PBM's en het onderhoud, reiniging en vervanging volgens de gemaakte afspraken.
- Geef leidinggevenden en medewerkers instructie hoe ze andere medewerkers aan moeten spreken als die de PBM's niet (goed) dragen. *Zie ook bijlage 3*. Gebruik hierbij bijvoorbeeld de toolboxvideo die Cumela heeft gemaakt.
- Laat leidinggevenden het goede voorbeeld geven; geen slechtere reclame dan leidinggevenden die hun eigen regels niet volgen.
- Pas zo nodig het sanctiebeleid toe als PBM's niet worden gedragen (zie Afspraken vastleggen). Sanctiebeleid hoort vastgelegd te zijn in het personeelshandboek, bedrijfsreglement of afspraken hierover staan vermeld in de cao.

6. Afspraken vastleggen voor als PBM's niet (goed) gebruikt worden

- Leg een sanctiebeleid vast in bijvoorbeeld het bedrijfsreglement of -handboek. Bijvoorbeeld:
  - Eerst een mondelinge waarschuwing.
  - Daarna een schriftelijke waarschuwing.
- Eventueel daarna andere sancties

Checklist

- [ ] Zorg dat je de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) hebt om een klus uit te voeren.
- [ ] Zorg dat je weet hoe je de PBM's moet gebruiken, controleren en onderhouden. Handel daarnaar.
- [ ] Controleer je PBM's voordat je aan het werk begint. Bijvoorbeeld:
  - Veiligheidsschoenen zijn droog,de zool heeft voldoende profiel en is niet doorboord/gescheurd.
  - Signaalkleding is schoon en reflectiestrepen zitten vast.

- Helm is binnen de gebruikstermijn.
- Gehoorkappen: manchetten zijn nog heel en beugel drukt de kappen goed op de oren.
- De veiligheidsbril is krasvrij.
- De filters van de adembescherming zijn nog goed, niet verzadigd.

- [ ] Controleer PBM's na een incident of deze nog de juiste bescherming bieden
- [ ] Ga netjes om met PBM's. Onderhoud ze volgens de voorschriften en sla ze goed op na het werk.
- [ ] Vervang PBM's tijdig; binnen de termijn, voordat ze mankementen vertonen of wanneer ze beschadigd zijn.
- [ ] Neem contact op met je leidinggevende als je niet de juiste PBM's hebt of als ze niet in een goede staat zijn.
- [ ] Neem contact op met je leidinggevende als je jouw PBM's om een reden niet kan dragen.
- [ ] Zorgt het dragen van een PBM onbedoeld voor een onveilige situatie? Bespreek het dan met je leidinggevende. Bijvoorbeeld: hoe is de veiligheid geregeld als je door gebruik van gehoorkappen aankomend verkeer niet meer goed kan horen?

Meer informatie

- poster VBNE